

MEDIATA'LIM VA RAQAMLI PEDAGOGIKA

Bugungi kunda ta'lim jarayoni tobora raqamli shaklga o'tib bormoqda. O'quvchilar bilimlarini daftar yoki kitoblardan ko'ra, ekran orqali ko'proq o'rganadi; o'qituvchi esa darsda doskadan tashqari turli media vositalardan foydalanadi. Shu sababli zamonaviy pedagogika o'zgarib bormoqda. U endi faqat bilim berish emas, balki **mediata'lim** orqali o'quvchini tahlil qilish, yaratish va mustaqil o'rganishga yo'naltirishni maqsad qiladi.

Mediata'lim bu o'quvchilarni media mahsulotlarni tushunish, tahlil qilish va ongli ravishda foydalanishga o'rgatish jarayonidir. U o'qituvchining darsni yanada interaktiv, hayotiy va qiziqarli qilish imkonini beradi. Bu jarayon faqat texnik vositalardan foydalanish emas, balki o'quvchi tafakkurini rivojlantirish, ularni tanqidiy fikrlashga, tahlilga va ijodiy ifodaga o'rgatish demakdir.

Raqamli pedagogika esa an'anaviy ta'lim usullarini zamonaviy raqamli vositalar bilan uyg'unlashtirishga qaratilgan yondashuvdir. Bu yondashuv o'qituvchidan ikki xil mahoratni talab etadi: birinchisi axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish bo'lsa, ikkinchisi esa ularni didaktik maqsadlarda samarali qo'llay olish. Raqamli pedagogika o'qituvchiga vaqtni tejash, o'quvchilar e'tiborini ushlab turish, ularni mustaqil o'rganishga jalb qilish imkonini beradi.

Mediata'limning asosiy vazifasi o'quvchini media iste'molchisi emas, balki media yaratuvchisiga aylantirishdir. Bu jarayon orqali o'quvchi axborotni shunchaki qabul qilmaydi, balki uni tahlil qiladi, qayta ishlaydi va o'z fikrini ijodiy shaklda ifoda etadi. Misol uchun, tarix darsida o'quvchilar "Bobur hayoti" haqida video-intervyu tayyorlashlari, biologiya fanida esa o'simliklarning hayot davri haqida podkast yozishlari mumkin. Bu mashqlar mediata'limning eng samarali shakllaridan biridir.

Raqamli pedagogikaning afzalliklari juda ko'p. U o'quvchilarning faolligini oshiradi, o'rganishni individuallashtiradi va har bir o'quvchiga mos yondashuvni ta'minlaydi. Masalan, "Google Classroom", "Moodle" kabi platformalar o'qituvchiga dars materiallarini onlayn shaklda joylashtirish, baholash va teskari aloqa olish imkonini beradi. Shuningdek, "Canva for Education", "Padlet", "Kahoot", "Quizizz" kabi vositalar darsni interaktiv va musobaqali muhitda tashkil etish uchun juda qulay.

Shu bilan birga, raqamli pedagogika o'qituvchidan madaniy va axloqiy mas'uliyatni ham talab qiladi. Chunki internetda mavjud kontentning barchasi o'qituvchiga mos yoki foydali bo'lavermaydi. O'qituvchi tanlayotgan materialning mazmuni, manbasi, yoshga mosligi va axloqiy qiymati haqida

o‘ylashi kerak. Raqamli vositalar yordamida ta’lim berish bu nafaqat texnik, balki pedagogik qarordir. Har bir darsda media vositalardan foydalanganda o‘quvchining fikrini shakllantirish, axborot madaniyatini oshirish va tanqidiy qarashni kuchaytirish maqsadi ko‘zda tutilishi kerak.

Mediata’lim o‘qituvchiga darsni real hayotiy vaziyatlar asosida tashkil qilish imkonini beradi. Masalan, o‘quvchilar bilan “Axborotning kuchi” mavzusida mini-film suratga olish, “Haqiqiy va soxta xabarlar” bo‘yicha loyiha tashkil etish, “Mening kasbim – mening g‘oyam” nomli infografika yaratish kabi amaliy mashg‘ulotlar o‘quvchilarning fikrlash qobiliyatini kuchaytiradi. Bunday mashqlar darsni nafaqat o‘rganish, balki tajriba maydoniga aylantiradi.

Raqamli pedagogika o‘qituvchini an’anaviy metodlardan ozod etmaydi, aksincha, ularni yangi sharoitda samarali qo‘llashga yordam beradi. Masalan, muammoli vaziyat usuli, loyiha asosida o‘qitish, refleksiya va bahs-munozara metodlari raqamli muhitda yanada interaktiv tus oladi. O‘qituvchi darsda raqamli vositalarni shunchaki bezak sifatida emas, balki o‘qitishning funksional vositasi sifatida ishlatishi kerak.

Mediata’lim va raqamli pedagogika o‘rtasidagi bog‘liqlik o‘quvchilarda XXI asr kompetensiyalari – tanqidiy fikrlash, ijodkorlik, hamkorlik va raqamli savodxonlikni shakllantiradi. Shu ma’noda o‘qituvchi raqamli muhitda ishlash madaniyatini o‘zlashtirgani sayin, u o‘quvchilarning ongli mediafoydalanuvchiga aylanishiga ko‘proq hissa qo‘shadi.

Xulosa qilib aytganda, mediata’lim va raqamli pedagogika o‘qituvchiga yangi imkoniyatlar eshigini ochadi. U darsni yanada mazmunli, zamonaviy va motivatsion qiladi. Har bir pedagog raqamli vositalardan foydalangan holda nafaqat o‘quvchilarga bilim beradi, balki ularni mustaqil fikrlaydigan, axborotni tahlil qila oladigan va ijodkor shaxs sifatida shakllantiradi.

